

Concept-VNG-reactie op wetsvoorstel voor een Wet bestuurlijk verbod rechtspersonen

Vraag van initiatiefnemers:

Acht u dit wetsvoorstel gezien de problematiek die daarin geschetst wordt wenselijk en/of nodig? Ziet u juridische en/of inhoudelijke problemen?

Algemeen

- Het wetsvoorstel bevat een voorstel tot een bestuurlijk verbod voor rechtspersonen, maar is in feite geschreven om Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) te kunnen aanpakken. De VNG (h)erkent de problematiek van (OMG's) waarmee gemeenten in de praktijk worden geconfronteerd. OMG's zijn geregeld in het nieuws als het gaat om ernstige vermogens-, drugs- en geweldsdelicten. OMG's schuwen intimidatie en bedreiging van burgers, ondernemers en bestuurders niet en dragen hierdoor bij aan de ontwijking van de samenleving en daarmee aan de ondermijning van de democratische rechtsstaat. Op dit moment zijn er onvoldoende wettelijke instrumenten voorhanden om de OMG's op een snelle en daadkrachtige manier aan te pakken. De procedure rondom een civielrechtelijk verbod door de rechter op verzoek van het OM (art. 2:20 BW) duurt doorgaans meerdere jaren. In die zin onderschrijft de VNG nut en noodzaak van het onderhavige wetsvoorstel, waarmee een bestuurlijk verbod kan worden ingesteld dat direct rechtskracht krijgt.

In de Proeve van wetgeving 'Voorkomen en Aanpakken van ondermijning' van de Regioburgemeesters is al gepleit voor een dergelijk bestuurlijk verbod op OMG's. De VNG heeft dit pleidooi ondersteund in haar reactie op deze Proeve.

Inhoudelijke problemen

- De initiatiefnemers leggen de bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijk verbod bij de minister voor Rechtsbescherming. Dit verbod is in het gehele land van toepassing. In de praktijk bestaat het gevaar dat de minister alleen gebruik zal maken van deze bevoegdheid, wanneer hij voldoende signalen heeft ontvangen vanuit verschillende gemeenten dat er sprake is van ernstige verstoring van de openbare orde door een bepaalde OMG. Dit kan op gespannen voet staan met een snelle en daadkrachtige aanpak van een OMG op lokaal niveau. Dit pleit voor het hanteren een 'tweetraps-raket-benadering', waarbij de burgemeester de bevoegdheid krijgt om voor zijn gemeente een bestuurlijk verbod voor een OMG op te leggen. Gebeurt dit in meerdere gemeenten, dan is de minister aan zet om een landelijk bestuurlijk verbod op te leggen.
- Het is in de praktijk mogelijk dat de procedures rondom een civielrechtelijk verbod en een bestuurlijk verbod tegelijkertijd lopen. De kans bestaat dan dat de civiele rechter en de minister en/of de bestuursrechter (bezwaar- en beroep) verschillende uitspraken doen / beslissingen nemen. De vraag is dan hoe deze zich ten opzichte van elkaar verhouden. In de Memorie van Toelichting zou meer aandacht moeten worden besteed aan dit punt.

Juridische problemen

- Via een bestuurlijk verbod wordt het grondrecht 'recht tot vereniging' beperkt. Dit kan bij wet in het belang van de openbare orde (zie: artikel 8 van de Grondwet). In het wetsvoorstel zelf zou concreter moeten worden aangegeven, wanneer de minister (en de burgemeester) van deze bevoegdheid gebruik kan maken. Bijvoorbeeld door aan art. 2 van het wetsvoorstel toe te voegen dat het moet gaan om 'structurele werkzaamheden of een enkel zeer ernstig incident waarbij er sprake moet zijn van een ernstige verstoring van de openbare orde'. Ook valt te overwegen om het begrip 'openbare orde' in het wetsvoorstel zelf – en niet alleen in de MvT - nader te definiëren. Het moet gaan om handelingen door

rechtspersonen die daadwerkelijk een ernstige aantasting betekenen van de als wezenlijk ervaren beginselen van het Nederlandse rechtsstelsel en die de samenleving (kunnen) ontwrichten.

Bij het formuleren van het verbod in de wet zou ook zoveel mogelijk moeten worden aangesloten bij de formuleringen die de rechter heeft gebruikt in de diverse uitspraken over OMG's, zoals in de zaken Hells Angels, Bandidos en Catervarius.

- Naast een bestuurlijk verbod op een OMG zou ook een verbod op het tonen of in bezit hebben van voorwerpen of materialen die verwijzen naar een verboden OMG nuttig zijn. Vergelijk het 'Kennzeichenverbot' uit het Duitse Vereinsgesetz.

X:\TLD\Openbare orde en veiligheid\Bestuurlijke aanpak criminaliteit\Ondermijning\Wet OMG s